filo ve rent a car

TÜM OTO KİRALAMA KURULUŞLARI DERNEĞİ YAYIN ORGANI

TOKKDER
TÜM OTO KİRALAMA KURULUŞLARI DERNEĞİ

MAYIS-HAZİRAN 2022
SAYI: 122

member of Leaseurope

Yeni Nesil Araçlarla Avrupa'nın En Büyük Ticari Araç Üreticisine Dönüşüyoruz

Özgür YÜCETÜRK
Ford Otosan
Genel Müdür Yardımcısı

Dijitallaşmede Önde Olan Şirketler, Rekabette Öne Geçtiler

Veysel SUNMAN
Kredi Kayıt Bürosu
Genel Müdürü

içindekiler

RÖPORTAJ

8

Veysel SUNMAN
Kredi Kayıt Bürosu
Genel Müdürü

Dijitallaşmede Önde Olan Şirketler, Rekabette Öne Geçtiler

RÖPORTAJ

18

Murat TİMUR
SIXT Rent a Car
Genel Müdürü

Filomuzda Elektrikli Araçların Sayısını Artırıyoruz

MAKALE

34

Celal ÖZCAN
PwC Türkiye
Sosyal Güvenlik Hizmetleri Direktörü

Sosyal Güvenlikte Gerçeğe Aykırı İşlemler ve Yaptırımlar

RÖPORTAJ

12

Özgür YÜCETÜRK
Ford Otosan
Genel Müdür Yardımcısı

Yeni Nesil Araçlarla Avrupa'nın En Büyük Ticari Araç Üreticisine Dönüşüyoruz

MAKALE

20

Hakan GÜZELOĞLU
KPMG Türkiye Ortak, YMM
Finansal Vergi Hizmetleri

KDV Kanunu İkinci El Binek Otomobil Teslimindeki Değişiklikler

MAKALE

40

Duygu TURGUT
Esin Avukatlık Ortaklığı

Türk Hukukunda Oy Sözleşmeleri

RÖPORTAJ

16

Didem Altuğlu ÖZTAŞ
vdf Filo
Genel Müdürü

Uzmanlık ve Hizmet Kalitemizin Gücüne İnanıyoruz

MAKALE

26

Ertuğrul Can CANBOLAT
Muhammed Safa UYGUR
Actecon, Danışman

E-Pazaryeri Platformları Sektör İncelemesi Nihai Raporu Yayımlandı

MAKALE

44

Av. Can YILDIZ
Işıktaç & Atabay Hukuk Bürosu

Centilmenlik Anlaşmalarında Şirketlerin Dikkat Etmesi Gerekenler

Centilmenlik Anlaşmalarında Şirketlerin Dikkat Etmesi Gerekenler

Av. Can YILDIZ

Işıktaç & Atabay Hukuk Bürosu

Günümüzde şirketler hem ikili ilişkilerinde hem de toplu olarak farklı konularda birtakım sözleşmeler ve anlaşmalarla hukuki sorumluluklar altına girerek bir şeyi yapma veya yapmama konusunda anlaşma sağlamaktadırlar. Taraflardan birinin sözleşmeye uymadığı durumda ne tür sonuçların ortaya çıkabileceği ya sözleşmeden ya da yasa ve diğer mevzuattan öğrenilebilir. Fakat şirketler kendi aralarında "Centilmenlik Anlaşması" adı altında "hukuksal ve resmî olmayan ancak tarafların karşılıklı güvenlerine dayanan anlaşma" olarak tanımlanan birtakım anlaşmalar da yapmaktadırlar. Bu tanıma göre, anlaşılacağı gibi tarafların yaptıkları anlaşmaların herhangi bir hukuki sonuç doğurması beklenmemekle birlikte, taraflarca "ahlak, şeref veya çıkar kaybı" gibi nedenlerle anlaşmalara uyulması beklenmektedir. Örneğin aynı sokakta iş yapan restoranların dışarı en fazla 3 masa koyması konusunda anlaşmaları hukuki anlamda bir sonuç doğurmamasına rağmen, anlaşmayı birisinin bozması durumunda aralarındaki iletişimi bozabileceği ve verilen söz tutulmadığından tarafların itibarlarını zedeleyebileceğinden taraflar bu hareketten kaçınacaklardır. Her ne kadar bu tür anlaşmalara uyulmaması durumunda taraflara yönelik hukuki anlamda herhangi bir sonuç doğmasa da bu anlaşmanın kabulü veya imzalanması tek başına aykırılık yaratabilecektir. Bu durum özellikle Rekabet Hukuku kapsamında karşımıza çıkmaktadır. 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'da (RKHK), rekabeti sınırlandırıcı çok taraflı davranışlara ilişkin olarak "anlaşma" kavramından bahsedilmektedir. RKHK'nun 4.maddesinden de anlaşılabileceği üzere "anlaşma" kavramı özel hukuk alanında kullanılan "sözleşme" kavramından farklı ele alınmaktadır:

"Madde 4- Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır. ..."

Rekabet Hukuku kapsamında taraflar arasında Medeni Kanun'da belirtilen geçerlilik şartlarını sağlamayan bir sözleşme dahi olsa, tarafların kendilerini bağlı hissettikleri her türlü anlaşma veya uzlaşma madde 4 kapsamında değerlendirilebilecektir. Burada dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta ise tarafların

yaptıkları anlaşma kapsamında rekabeti engellemeye yönelik bir kasıt aranmamasıdır. Rekabeti kısıtlayıcı olduğu düşünülen bir anlaşma kamu düzenine karşı bir ihlali gösterdiğinden yapılan anlaşmanın hukuka aykırı olduğunun bilinip bilinmemesi irdelenmez; kusur sorumluluğu gibi olmayıp kusura dayanmayan objektif bir hukuki sorumluluktur. Burada irdelenecek olan asıl konu, rekabetin ne ölçüde kısıtlandığı veya kısıtlanabileceğidir.

Bu konuya ilişkin örnek olarak; 2000'li yılların başında Apple, Intel, Google, Pixar gibi büyük teknoloji şirketlerinin üst düzey yöneticilerine teklif yapmamaları konusunda kendi aralarında yaptıkları, "no-poaching agreement" olarak gösterilebilir. Burada şirketler kendi aralarında en iyi işçilerine verdikleri ücretleri belirli bir zeminde tutmayı amaçlayarak, bu çalışanlara aynı sektörden daha iyi tekliflerin yapılmasını engellemeyi amaçlamışlardır. Sözü edilen konuya ilişkin kendi aralarında yazılı bir anlaşma yapılmamasına rağmen, şirket içi ve şirketler arası e-posta yazışmaları incelendiğinde, bahsedilen durumun gerçekleştiği görülmektedir. Çalışanların daha iyi teklifler alamaması rekabeti doğrudan etkileyen bir durum olarak gözükmemesine rağmen, çalışan kişilerin emeklerinin karşılığını tam olarak alamamalarının yanı sıra, bu tür geçişlere izin verilmemesi çalışanların daha motive çalışmasını engelleyebileceğinden daha iyi ürünlerin çıkmasını zorlaştırabileceği iddia edilmektedir.

Benzer bir örnek ülkemizde de gündeme gelmiştir. Rekabet Kurulu'nun RKK, k. 11-13/243-78 T.07.03.2011 kararında, finans sektöründe faaliyet gösteren bankaların kendi aralarında yaptıkları "centilmenlik anlaşması" durumunu kapsayan incelemede, 4054 sayılı kanunun 4.maddesinin ihlal edildiği tespit edilmiştir. İhlale sebebiyet veren durumlar olarak (a) özel firmalara promosyon verilmemesi, (b) protokolü devam eden kurumlara diğer bankalar tarafından teklif verilmemesi, (c) bu kurumlara teklif verilse dahi, bu teklifin geri çekilmesi ve (d) başka bir banka ile protokolü olan kuruma promosyon verilmesi durumunda bu promosyonun zarar olarak yazılması konularında aralarında anlaşma yapmışlardır ve bu anlaşma kapsamında protokolü devam eden kurumlara münhasırlık yaratmasının yanı sıra rekabete de aşağıda belirtilen zararlara yol açtığı görülmüştür.

• Tüketicilerin (kurumların/çalışanların) tercihleri sınırlanmakta ve bu yolla daha düşük kalitede/standartta hizmet alınmasına yol açmaktadır. Özellikle bankanın hizmetinden memnun kalınmadığı ve sözleşme süresinin uzun olduğu durumlarda bu zarar daha da büyük olmaktadır.

• Kurumların ve personelin daha düşük promosyon almasına sebep olmaktadır. 2006 yılında yapılan THY ihalesinde açıkça görüldüğü üzere kurum, çok daha yüksek bir promosyon tutarı alma imkânı bulunmasına karşın, bankalar arasındaki anlaşma nedeniyle bu imkândan mahrum kalmıştır. Benzer vakaların, diğer kurum ihalelerinde de yaşanması halinde söz konusu zarar çok daha büyük olabilecektir.

• Bankalar arasındaki rekabet kısıtlanmaktadır. Özellikle bireysel bankacılık alanında büyümek isteyen teşebbüslerin bunu başarmalarının en kısa yollarından biri, çok daha fazla sayıda kişiye aynı anda ulaşmayı sağlayan maaş protokollerinin sayısını artırmaktır. Ancak bankalar arası anlaşma neticesinde -bir süre için dahi olsa- böyle bir teklif verilemediğinden, bankaların daha rekabetçi teklifler vermeleri önlenmektedir.

Rekabet Kurulu da sonuç olarak "Centilmenlik Anlaşması" kapsamında bankaların yaptığı bu promosyonlara ilişkin olarak kurum ve personelin daha düşük hizmet almasına, personelin daha düşük tutarda promosyon geliri elde etmesine yol açmakta ve bankalar arasındaki rekabet kısıtlanmaktadır.

"Rakipler arasında gerçekleştirilen "centilmenlik anlaşması" sonucunda, kurumların ve personelin daha düşük kalitede hizmet almasına neden olunmakta, personelin daha düşük tutarda promosyon geliri elde etmesine yol açılmakta ve bankalar arasındaki rekabet kısıtlanmaktadır."

Kurul kararından da anlaşılacağı üzere, bankaların zararı düşürmek amacıyla kendi aralarında yaptıkları "centilmenlik anlaşması" doğrudan rekabeti kısıtlamayı hedeflemese bile, etkilerinden ötürü ihlal teşkil etmektedir. 4054 sayılı kanunun 5.maddesinde düzenlenen muafiyet kapsamında değerlendirilmesi mümkün olamayacaktır. "Muafiyet" kapsamında değerlendirilebilmesi için öncelikli kriter "ölçülülük" olup, burada tüketicilere veya çalışanlara herhangi bir fayda sağlanmamaktadır.

Aynı konuya, Rekabet Kurulu tarafından RKK. 03.03.2011 ve 11-12/226-76 sayılı Özel Okullar Kararında da yer verilmiştir. Bu kararda "Türkiye Özel Okullar Birliği Derneği" tarafından "Özel Okullar İlkeleri" adı altında hazırlanan centilmenlik anlaşması kapsamında, özel okullar arasındaki rekabette belirleyici unsur olan öğretmen istihdamına ilişkin olarak; bir başka özel okulun öğretmeninin öğrencileri ile birlikte alınamaması, özel ilköğretim okullarında sınıf öğretmeni olarak çalışan bir öğretmene yeni okulunda, eski okulunda tamamladığı sınıfın devamı olan sınıfta görev verilememesi, bir başka özel okulda çalışan öğretmene doğrudan transfer teklifi götürülememesi, ders kesimi tarihinden önce öğretmen veya çalışanlar ile sözleşme yenilenmemesi gibi konularda mutabakata vardıkları görülmüştür.

Benzer şekilde, öğrenci alımları konusunda da özel okulların ücretlerini pazarlık konusu haline getirmeyecekleri, bir başka özel okuldan grup halinde gelecek öğrencilere özel imkânlar tanımayacakları, belli bir okuldan gelenlere özel indirimler uygulamayacakları,

akademik başarı veya özel yetenekler ya da spor bursu ile bir başka özel okulun öğrencisini alamayacakları gibi ilkelerde mutabık kaldıkları anlaşılmaktadır. Bu alınan kararların yanı sıra özel okulların kendileri arasında yaptığı bu "centilmenlik anlaşmasının" "kamuoyunda özel okullara yönelik mevcut olan olumsuz imajın değiştirilmesi amacıyla" oluşturulduğu belirtilmiş olmasına rağmen;

"Özel Okullar İlkelerinin yukarıda sayılan hükümlerinin, 4054 sayılı Kanun'un 5. Maddesi kapsamında değerlendirilmesi halinde, anılan ilkelerin tüketicilere belirgin bir fayda sağlamadığı; aksine gerek tüketicilere gerekse bu okullarda görev yapan öğretmenlere zarar verdiği açıktır."

şeklinde yorumlanmıştır.

İki karar incelendiğinde, tarafların bu anlaşmaları yaparken rekabeti kısıtlama amacında oldukları söylenemez. Kendi aralarındaki ilişkileri düzenlemek, zararları azaltmak veya ilişkileri iyi tutmak gibi amaçlarla yapılmış olmasına rağmen, etkileri incelendiğinde, piyasalarda rekabeti kısıtlamaya yol açtığı tespit edilmiştir. Yapılan bu anlaşmalarla, tüketicilere olumlu yansıyan bir hizmet kalitesi artışı olmamakla birlikte, çalışanların çalışma standartlarına da olumsuz zarar verilmektedir. Bu sebeple şirketlerin arasında yapılan centilmenlik anlaşmalarının piyasaya etkileri ve çalışanları nasıl etkileyeceğine dikkat edilmesi gerekmektedir.